

**Antoninus Diana Panormitanus, Clericus Regularis, Doctor
Celeberrimus, Coram S. D. N. Alexandro VII. Episcoporum
Examinator, & Sancti Officij Regni Siciliae Consultor,
Coordinatus, Seu Omnes ...**

Diana, Antonino

Lugduni, M. DC. LXXX.

32. An Regnicolæ habentes rationes probabiles de injustitia donativi facti
in Parlamento possint non solvere collectas, & vectigalia imposita ab
Vniversitatibus, pro solvendo dicto donativo, etiamsi ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76429](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76429)

Ex quo etiam in textu huius Resolutionis alij duo casus circa hoc inferuntur. Ex p. 1. tr. 3. Ref. 19.

§. 1. **R**espondeo negativè: tunc enim non potest aliquis absentare se à Parlamento. Et ratio est clara: quia, quando omnes tenentur concurrere, vnus cum suo voto potest impedire iniustam conclusionem faciendam: ergo tenentur. Ita DD. *suprà* citati, & quos adduximus in §. 14. Unde inferitur, quòd male faciant illi, vt rem iniustam concludant, rogant aliquem, vt pro tali die se absentet à Parlamento, & male faciet iste se absentando, vt docet Alphons. Azeued. in *addit. ad Cur. Pis. lib. 2. c. 8.* Ioan. de Maderiaga in *libro de Senatu. c. 28. §. 2.* Idem est, si dum pro iniusta aliqua re, & conclusione agitur, & sunt in loco Comitiorum, quis data opera accipit occasionem loquendi cum aliquo, & illum exire facit extra Comitium, vt interim sine ipsius voto, & presentia; statim res concludatur, in his enim casibus, si vt dixi, ex industria id facerent, ambo peccarent. Notentur hæc pro praxi, & maximè in efficiendis Regnicolis, in quo casu omnes concurrere debent.

RESOL. XXX.

An ferentes suffragium ad aliquod iniustum opus tenentur singuli restituere in integrum, vt v. g. in Comitijis, seu Parlamento, si aliqui ferunt votum pro iniusto tributo?

Idem est dicendum de pluribus eandem iniustitiam suadentibus, quando singulorum consilium sine aliorum consilio non fuisset efficax. Ex p. 4. tr. 4. & Milc. Ref. 79.

§. 1. **V**t si, v. g. in comitijs, seu Parlamento aliqui ferrent votum pro iniusto donatio; & affirmatiuè respondendum est, quia quando singuli cooperati sunt ad totum damnum in indiuiduo, omnes tenentur restituere in integrum, vt communiter testantur Doctores.

2. Verum non reticeam, de hac sententia valde dubitare virum doctum Henricum Strouerdorff, qui pulcherrima commentaria nouissimè edidit in *questiones D. Thomæ de iust. & iure quest. 62. art. 8. disp. 4. concl. 2.* vbi sic ait. Vt verum fatear, mihi non videtur hæc sententia, quantumuis sit communis, vniuersaliter ita omnino certa, nam etiamsi pluribus concurrentibus ad idem damnum quod sine tali concursu in specie, qualem illi conferunt, sine causa totius damni, non sunt tamen causæ adæquate totius damni, sed causæ partiales, seu inadæquate quia concursus, quem singuli conferunt, non est sufficiens ad inferendum damnum, sed ex omnibus simul iudicis sit vnus concursus sufficiens, vt apertissimè patet, in pluribus auferentibus vnum marmoreum lapidem, quem singuli auferre poterant. Confirmatur, quia quando plures vnam nauem trahunt, quam vnus trahere non poterat, non sunt singuli totalis causæ promotionis nauis, neque singulis debetur integra merces, quæ danda est pro tractione nauis, sed debent illam inter se diuidere: ergo pari modo si cum profunt, non debeat singulis integrum præmium, neque cum obsunt, debebunt singuli integrum damnum, & ideo secundum hanc sententiam existimo plures ferentes suffragium ad aliquod iniustum opus non teneri singulos fortè restituere in integrum. Idem dico de pluribus eandem iniustitiam suadentibus, quando singulorum consilium sine consilio aliorum non fuisset efficax. Ita Strouerdorff *ubi supra*, qui etiam notat hanc sententiam docuisse publicè in Academia

Louaniensi anno 1615. Doctorem Alardum VVielium, Professorem in dicta Vniuersitate. Sed, vt dixi, communis sententia DD. est in contrarium.

RESOL. XXXI.

An in Parlamento possint congregari tribuere aliqua donatiua Domino, Proregi?

Et dato quod licentia Regis adesset, vt Parlamentarij possint offerre donatiuum aliquod Proregi; an sufficeret maior pars ad concludendum dictum donatiuum, vel debent concurrere omnes Parlamentarij? Ex p. 1. tr. 3. Ref. 29.

§. 1. **R**espondeo negativè, cum Mastrill. de *Ma. Regist. tom. 2. lib. 5. cap. 15. num. 2. 27.* quia sunt expressè prohibita *ex cap. Caroli 165. & litteris Regalibus sub die 20. Octob. 1612.* tempore regiminis Marchionis Villenæ, in hoc Siciliae Regno & ego puto, quòd etiamsi adesset licentia Regis: vt Parlamentarij possint offerre donatiuum aliquod Proregi; quòd non sufficeret maior pars ad concludendum dictum donatiuum, sed omnes concurrere deberent: quia maior pars non potest præiudicare etiam vni ex his, quæ sunt communia singulorum: & quando efficitur alicui præiudicium in singulari, tunc omnium consensus requiritur, vt ex multis iuribus probat Mastrill. *vbi supra* cui ego addo Azeued. in *addit. ad Cur. Pisan. lib. 2. cap. 15.* Barbof. in *collecl. tom. 1. lib. 1. tit. 2. c. 6. num. 6.* Gom. *tom. 2. var. c. 3. num. 14.* Villagut. *tract. de reb. Eccles. non ritè alien. lib. 1. p. 1. c. 101. num. 7. & 8. & c. 102. num. 7.* Et est dispar ratio de donatio, quod præbetur Sereniss. Regi, vbi sufficit maior pars: quia, vt in *prima Resol.* firmauimus, dicta donatiua non sunt voluntaria; sed reuerà necessariò debentur Regi: quod non procedit in donatijs faciendis Domino Proregi, quia omninò sunt voluntaria; & idè omnes concurrere debent, quia de omnium agitur præiudicio.

RESOL. XXXII.

An Regnicola habentes rationes probabiles de iniustitia donatiui facti in Parlamento possint non soluere collectas, & vectigalia imposta ab vniuersitatibus pro soluendo dicto donatiuo, etiamsi pro Rege, & iniustitia donatiui ad sint alia rationes probabiles?

Et an in tali casu defraudantes supradicta donatiua, collectas, & vectigalia teneantur ad restitutionem? Ex p. 1. tr. 3. Ref. 21.

§. 1. **D**ifficilis, sed pulchra questio. Prima opinio asserit, posse in hoc casu, subditos, sine villo conscientie scrupulo, vectigalia fraudare. Ita Lessius *lib. 2. cap. 33. dub. 9. num. 67.* Sanchez in *Opere morali, tom. 2. lib. 6. cap. 3. num. 7.* Reginaldus *tom. 1. lib. 10. cap. 25. sect. 1. num. 374.* Sanchez *disp. 23. num. 35.* Vegha in *sum. p. 1. cap. 15. cas. 11. §. 6. num. 9.* Megala in *p. 2. lib. 2. cap. 17. q. 8. n. 131. & 132.* Nau. *de restit. lib. 3. c. 1. p. 3. n. 261. dub. 12.* Salon. *tom. 1. q. 5. art. 4. contr. 2.* Bartol. à S. Faustino in *specul. Confess. disp. 33. q. 27. n. 3.* & Episcopus Malder. in *2. 2. tract. 5. cap. 6. dub. 4. §. dicto sexto* cum alijs. Et ratio est: quia, quando vtrumque probabile est, tributi causam esse iustam, & iniustam, exigit Princeps iustè, & negat etiam populus iustè, quasi bello vtrinque iusto, ex ignorantia Secùdo, in dubio melior est còditio possidètis: at populus in hoc casu

Sup. hoc in *tom. 8. tr. 1. Ref. 15.* cursum ante medium, & in *Ref. 18.* Sic breuiter, in *Ref. 19* & ibi in *tr. 7. doct. ins. Ref. 60.* per totam. Et si velis scire quid est.

Sup. hoc in *tom. 8. tr. 1. Ref. 15.* cursum ante medium, & in *Ref. 18.* Sic breuiter, in *Ref. 19* & ibi in *tr. 7. doct. ins. Ref. 60.* per totam. Et si velis scire quid est.

agendum in hoc casu, quando causa tribuitur iusta, in tom. 6. tr. 1. legge Relol. 76. & §. eius anno. Et quid quando causa tribuitur, & v. g. talis est dubia, vide in t. 8. tr. 2. Ref. 8 & §. eius anno.

casu, possidet: ergo, &c. Sed alia sententia visa est mihi semper probabilior: & illam docet Suarez de legib. lib. 5. cap. 18. numer. 20. Vasquez de restit. c. 6. §. 3. dub. 5. numer. 78. Turrianus in 2. tom. 2. disp. 46. dub. 6. numer. 5. & alij. Et inter alias rationes probatur hæc opinio: quia in dubio semper præsumendum est pro Principe: verum, stante probabilitate primæ sententiæ, in tali casu ego non obligarem defraudantes ad restitutionem. Restat modò respondere ad argumenta vtriusque sententiæ. Ad primum argumentum primæ sententiæ respondeo, quòd non obstat, quòd interueniente ignorantia datur in hoc casu bellum esse vtraque parte iustum; nam hoc habet locum, quando omnia sunt paria; in nostro autem casu non est ita; nam cæteris paribus præferendum est ius Principis, & Superioris, maxime quando practicè constat, illum iuste percipere, vt accidit in casu nostro: quia habet rationes probabiles pro impositione donarij, & gabellarum. Ad secundum argumentum respondeo, tunc meliorem esse conditionem possidentis ante sententiam, vel legem latam, non postea. Ad argumentum verò secundæ sententiæ respondetur, illud dictum, quòd in dubio præsumendum est pro Principe, intelligendum esse in dubio negativo; non autem in dubio positivo, vt est in casu nostro: vel tunc esse verum, quando non agitur de interese, & damno inferioris.

RESOL. XXXIII.

An quando in Parlamento prabetur aliquod donarium pro custodia Regni, pro reparatione pontium, iurium, &c. teneantur Ecclesiastici contribuere?

Et an saltem Ecclesiastici ad tales impositiones teneantur, quando non sufficiunt bona laicorum, interueniente licentia Pontificis, vel ad minus Episcopi, si de facili non daretur accessus ad Pontificem?

Et aliqua alia explanantur pro bonis patrimonialibus Clericorum. Ex p. .... tr. 3. Ref. 22.

§. 1. **P**Artem assumatiuam tenent non pauci Iurif-
consulti. Ita Humada l. 54. tit. 6. p. 1. gl.
2. numer. 1. Mexia in prag. taxa panis, concl. 5. n.
63. præter illos, quos citant, & sequuntur Cenedo in
suis collect. ad ius canon. part. 2. collect. 153. n. 3. &
Lader. lib. 1. conf. 145. numer. 3. Probatur hæc opinio
ex autoritate l. ad instructiones. C. de sacros. Eccl.
vbi habetur: [Ad instructiones itinerum, pontium-
que, etiam diuinas domus, & venerabiles Ecclesias
adferibimus.] Secundò, probatur hæc opinio: nam,
licet personæ Ecclesiasticæ sint exemptæ; tamen ali-
qua eorum bona temporalia sunt, & merè ciuilia, vt
sunt bona patrimonialia: ergo sunt temporalibus
Principibus subiecta. Nec valet dicere, quòd talia
bona ordinem habeant ad tales personas exemptas, vt
ad proprios dominos: nam respondetur, quòd tale
dominium est merè temporale, & ad finem tempo-
rale de se ordinatum: ergo respectus ille non diri-
gitur ad tales personas, vt exemptas, sed præcisè, vt
ciues: & ita tredecim DD. Ciuilitat, quos refert
Carolus de Grass. in tra. cler. effect. 3. n. 21. tenent
Clericos non esse exemptos à tributis in boni patri-
monialibus.

2. Sed hæc opinio communiter refellitur à Theo-
logis. Dico igitur, quòd ad ea, quæ primariò spectant
ad communitatem, minimè tenentur Ecclesiastici:
ista enim illos, non principaliter, sed secundariò tan-
gunt; quatenus, videlicet, sunt membra Reipub-
licæ. Igitur Clerici ad tales impositiones tenentur,
quando non sufficiunt bona laicorum, & interuenien-

te licentia Summi Pontificis, vel ad minus Episcopi, si
de facili non daretur accessus ad Summum Pontifi-
ficem. Et hæc omnia determinata sunt in c. non me-
nus, &c. aduersus, de imm. Eccles. Ita Splancheus
verb. immunit. numer. 20. Piaceticus in prax. c. p. 2. de
cap. 4. art. 8. numer. 5. Molin. tract. 2. disp. 671. numer.
4. Suarez contra Regem Anglia, lib. 4. cap. 19. numer.
6. numer. 3. Azorius p. 3. lib. 5. cap. 19. questio. 1.
10. Lessius lib. 2. cap. 17. dub. 3. numer. 25. Megala
in p. 2. lib. 2. cap. 17. questio. 6. num. 121. Molfes. in
in sum. tom. 2. tract. 12. cap. 23. n. 174. Duran.
in Bull. Cœn. can. 18. questio. 12. num. 1. Sout.
in eandem Bullam, cap. 19. disp. 92. numer. 6.
Barthol. à S. Faust. in specul. Confess. disp. 33. quest.
19. numer. 2. Alterius de censur. tom. 1. lib. 5. cap.
6. disp. 16. dub. 13. Bellettus in disp. cleric. tit. 5. p.
1. §. 2. numer. ... Carl. de benef. tom. 1. p. 2. cap. 4. n.
13. qui cita pro hac sententia quatuordecim DD. &
tandem Marthæ de iurisdict. p. 4. cent. 1. cas. 1. num.
52. vbi asserit, ita fuisse decretum à Clemente VIII.
Summo Pontifice, anno 1600. in causa inter Cle-
rum, & Populum Pisanum, in qua tractabatur cor-
ram R. Nuncio Florentino, de reparando Arno flu-
mine, ad communem laicorum, & Clericorum vili-
tatem; cum penè omnia Clericorum bona essent
prope flumen prædictum; & licet instantibus Cle-
ricorum cogi ad contribuendum iuxta taxam, tandem
Beatissimus Pontifex decreuit, Ecclesias, & Eccle-
siasticos teneri in subsidium, & propterea mandauit
Reuerendiss. Nuncio, vt discussis prius bonis laico-
rum, si non sufficienter, condemnaret prædictos Ec-
clesiasticos ad contribuendum.

3. Restat modò respondere ad argumenta contra-
ria. Ad primum dico, legem, ad instructiones, fuisse
correctam per Auth. Item nulla communitas, C. de
Episc. & Cler. vbi Ecclesiastici facti sunt immunes ab
onere imposto, & imponendo. Ita Host. in sum.
de imm. Eccles. §. a quibus, ver. extraordinaria, &
alij. Ad secundum argumentum respondetur, bona
semper adhaerere personæ ipsius Clerici, & idè tunc
dicitur persona perfectè, & integrè exempta quando
etiam eius bona exempta sunt. Neque facit ad tem-
quòd bona Clericorum sint temporalia, & quòd respiciant
Clericum non vt Clericum, sed vt dominum
temporalem, vel ciuem: quia ille non tantum exem-
ptus est, vt Clericus; sed etiam vt ciuis, & simplici-
ter eius persona; & consequenter etiam ea, quæ illi
accessoria sunt, ita Suarez contra Regem Anglia, lib.
4. cap. 24. numer. 11. ex quo Gregor. de Valentia tom.
4. disp. 9. quest. 5. punct. 4. ante illum dixerat, bona
Clericorum esse Deo consecrata, ac hæctenus vocari
bona Dominica in can. 40. Apost. quare consecra-
tionem est, vt sint libera. Et procedit etiam hæc ra-
tio de bonis illis, quæ possident titulo temporali;
quandoquidem, ea etiam Clerici debent referre ad
cultum diuinum, atque adeò consecrata. Hæc Valentia.
Vnde Bellettus in disp. cleric. tit. de except. honor.
Cleric. p. 1. §. 5. numer. 2. Marthæ de iurisdict. p. 4.
centur. 1. cas. 11. numer. 24. & cas. 49. per tot. &
cent. 2. cas. 101. cum aliis; communiter probatur.

* bona patrimonialia Clericorum eodem privilegio
gaudere, quo res Ecclesiarum. Vnde aduersus Do-
ctores, quos citat Grass. vbi supra, prædicta bona
sunt exempta ab onere veltigalium, vt patet in c.
quangnam. de cens. in 6. & docent Theologi, vt Molin.
tr. 2. disp. 670. numer. 2. Molfes. in sum. tom. 2. tr.
12. cap. 22. numer. 160. Azorius p. 3. lib. 5. cap. 19.
quest. 1. Lessius lib. 2. cap. 33. dub. 3. numer. 19. Me-
gala in p. 2. lib. 2. cap. 17. §. 6. numer. 114. Salentin.
in tom. 2. qu. 78. art. 5. contr. 2. numer. 2. Malder. in
2. 2. tract. 5. c. 6. dub. 9. & alij communiter. Ex his
omnibus colligitur, Ecclesiasticos, qui intrant in
Pala

Sup. hoc in
tom. 9. tract.
2. Ref. 214.
§. Vnde ex
his prope si-
nem, & in
alijs eius
not.

Sup. hoc in
tom. 9. tr. 2.
Ref. 255 &
in alijs eius
not.

Sup. hoc
primo in to.